

EKSPERTHINNANG ROHELISE VÕRGUSTIKU TOIMIMISEKS VAJALIKE TINGIMUSTE KOHTA

1. Üldandmed

Töö tellija:

Siimo Oras

Tel +372 53431613

E-post: siimo.oras@gmail.com

Eksperthinnangu koostaja:

PhD Elle Rajandu, ökoloogia-brüoloogia lektor, Tallinna Ülikool

OÜ Rivelle, Reg nr 14671637, Saare maakond, Saaremaa vald, Kaarma-Jõe küla, Liiste, 93751

Kuupäev: 05.06.2025

Kinnistu aadress:

Kadaka kinnistu, Haavakannu küla, Kuusalu vald, Harjumaa

Katastritunnus: 35201:001:0187

Kinnistu pindala: 6,21 ha

Planeeritav tegevus/arendus:

Soov detailplaneeringuga saada ehitusõigus, et püstitada uus üksikelamu ja kaks abihoonet (saun, kuur). Majale aeda planeeritud ei ole, et paremini loodusesse sulanduda. Asukoht on valitud piisavalt naabri lähedale, et tekitada kompaktsem elamute ala ja muu ümbrus oleks seetõttu looduslikum. Olemasolevat õuealal paiknevat 39,3 m² suurusega maja soovitakse laiendada nii, et selle ehitusalune pind oleks kuni 100 m². Samuti aeda plaanis ei ole ja olemasolev kompleks oluliselt suuremaks ei muutuks (praegu seal ka saun ja ligikaudu 80 ruutmeetrit terrassi).

2. Töö eesmärk

Selgitada välja, kas ja kuidas kavandatav tegevus mõjutab rohelist võrgustikku ja anda soovitusel roheline võrgustiku säilimiseks ja toimimiseks vajalike tingimuste kohta seoses planeeritava hoonestusega.

3. Teoreetilised lähtekohad

3.1. Roheline võrgustik

Rohelise võrgustiku all on Eestis mõistetud ökoloogilist võrgustikku, mis keskendub ökosüsteemide toimimisele ja elurikkuse säilitamisele. Tänapäevane rohetaristu kontseptsioon käsitleb roheline võrgustiku

funktsioone laiemalt. Rohetaristu puhul hinnatakse roheline võrgustiku erinevaid osasid nende funktsioonide (pakutavate hüvede) järgi – nt kaitstavad alad, looduslikud maastikuelemendid, taastatud elupaigad, kunstlikud rajatised (ökoduktid või –sillad), linnaehitus-elementid (pargid), kliimamuutusega kohanemisele ja selle leevendamisele kaasa aitavad maastikuelemendid. Rohetaristu all mõistetakse nii linnas kui maal paiknevat looduslike ja poollooduslike alade ja muude keskkonnaelementide strateegiliselt kavandatud võrgustikku, mis on loodud ja mida hallatakse selleks, et pakkuda mitmesuguseid ökosüsteemiteenuseid (Harju Maakonnaplaneering..., 2018).

Rohelise võrgustiku alad on kantud maakonnaplaneeringu *Ruumiliste väärtuste ja Asustuse suunamise* joonisele ning selles eristatakse järgmisi omavahel seotud struktuurielemente:

- **Tuumalad** – on alad, millele süsteemi funktsioneerimine valdavalt toetub.
- **Rohekoridorid** – ribastruktuurid nn siduselemendid, mis ühendavad tuumalad terviklikuks võrgustikuks (Harju Maakonnaplaneering..., 2018)

Kadaka kinnistu asub roheline võrgustiku alal, mida sätestab Harju maakonnaplaneering 2030+, mis seab roheline võrgustiku tuumaladele ja koridoridele üldised kasutustingimused, mis peavad tagama roheline võrgustiku toimimise. Järgnevalt on siit välja toodud punktid, mis seostuvad otseselt käesoleva töö eesmärkidega (Harju Maakonnaplaneering..., 2018):

1. Rohelise võrgustiku alal kavandatavate planeeringute, kavade jne puhul tuleb igal juhul arvestada seda, **et roheline võrgustik jääks toimima.**
2. Maakonna tasandil on vajalik säilitada/parandada roheline võrgustiku funktsioneerimist ja sidusust. **Sidususe säilitamisel on keskne roll rohekoridoridel.** /.../
3. Võrgustiku funktsioneerimiseks **ei tohi looduslike alade osatähtsus tuumalas langeda alla 90%.**
4. **Ehitusalade valik peab lähtuma rohelisest võrgustikust.** Oluline on jälgida just kohaliku tasandi planeeringutes, et kavandatav asustus ei häiriks roheline võrgustiku funktsionaalset toimimist.
5. **Rohelise võrgustiku aladele ehitiste/rajatiste kavandamine on erandjuhul lubatud, kui sellega säilib roheline võrgustiku terviklikkus ja toimimine.**
6. **Uute hoonete kavandamine roheline võrgustiku aladele on võimalik kompaktselt olemasoleva hoonekompleksi juurde sama kinnistu piires.** Seni hoonestamata maa-alale on uusi hooned võimalik kavandada juhul, kui majapidamiste omavaheline kaugus on vähemalt 500 m, kui üldplaneeringuga ei ole seda täpsustatud.
7. Tiheasustusalade kujundamine on roheline võrgustiku alal keelatud. **Uued asustusalad tuleb kavandada väljapoole tuumalasid, asustusalad ei tohi läbi lõigata roheline võrgustiku koridore.** Uute asustusalade moodustamisel on vaja hinnata mõju roheline võrgustiku toimivusele, kaaluda tuleb detailplaneeringu koostamise vajadust.
8. **Rohelise võrgustiku rohekoridorides ei tohi aiaga piiratava õueala suurus ületada 0,4 ha, säilitamaks hajaasustusele omast avatud ruumi ja võimaldada ulukite vaba liikumist.**
9. **Tuumalade ja koridoride maakasutamise sihtotstarvet ja üldplaneeringu järgset juhtfunktsiooni ei ole soovitatav muuta.**

/.../

14. Tuumaladel ja koridoridel on üldjuhul tegemist majandatava metsaga, kus metsa majandamine toimub vastavalt metsakorralduskavadele. Majanduspiirangutega metsa (nt kaitstavatel aladel) kasutamise piirangud tulenevad õigusaktidest.

15. Metsaressursse tuleb kasutada säästlikult. Metsade majandamise (metsa uuendamise, kasvatamise, kasutamise ja metsakaitse) eesmärk on hoida ja suurendada metsi või teisi metstaalasid ja tõsta metsaressursside tootlikkust ning kvaliteeti. Metsa majandamine on säästev, kui on tagatud elustiku mitmekesisus, metsa tootlikkus, uuenemisevõime, elujõulisus ning ökoloogilisi, majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi vajadusi rahuldav mitmekülgne metsakasutus.

/.../

18. Rohelise võrgustiku tuumaladel ei ole soovitatav puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine. Soovitatav on seada täiendavad nõuded raie aja, puidu kokku- ja väljaveo ning puistu koosseisu ja täiuse osas.

19. Rohelise võrgustiku tugevdamiseks säilitatakse põllumaade vahel paiknevad metsaga kaetud alad, sest mets omab olulist tähtsust ökoloogilistes protsessides ning inimese kultuurilises taustas ja elulaadis.

3.2. Imetajad ja roheline võrgustik

Põder ja suurkiskjad on inimpeglilikud suure ruumivajadusega liigid, metskits on inimesi otseselt mitte vältiv suuruluk ja väikeimetajatest on osa liike kohastunud eluks linnas (Remm jt 2025)

Järgnevalt lühike ülevaade imetaja liikide kaupa Remm jt (2025) põhjal seoses rohelise võrgustikuga.

Põder on suhteliselt suure ruumivajadusega metsaliik, kelle kodupiirkond on tüüpiliselt vähemalt 1 000 ha. Põder toitub peamiselt lehtpuude okstest ja koorest, talvel ka okaspuude võrsetest ja koorest. Seega eelistab ta elupaigana kohti, kus on lehtpuuvõsa. Eelistatud liikideks on paju ja haab, linnakeskkonnas ka erinevad viljapuud.

Metssiga eelistab märjemaids metsi ja roostikke, kus ta toitub erinevatest taimejuurtest ja risoomidest ning selgrootutest.

Karule loomulik keskkond on suured metsad ja rabad, kus leidub palju marju.

Ilvest on samuti suure ruumivajadusega, teda võib kohata seal, kus leidub talle sobivaid saakloomi – metskitsi, jäneseid ja erinevaid linde.

Rohekoridorid suurulukitele peaks olema vähemalt 100 m laiad.

Metskits ei väldi otseselt inimest ja võib leida endale inimese läheduses mitmeid sobivaid elupaiku, mida soodustab see, et seal ei ole suurkiskjaid, tänu millele saavad metskitsed end suhteliselt turvaliselt tunda.

Metskits toitub puude võrsetest, puhmastest ja rohttaimedest. Inimasulas on tema toidulaua sageli õunapuud, elupuud jt kultuurtaimed. **Metskitsele soodsad rohekoridorid on vähemalt 50 m laiad.** Reaalsuses kasutavad nad (olude sunnil) oluliselt kitsamaid läbipäase.

Väikeimetajad saavad tänu oma väiksusele liikuda asulas ka seal, kuhu suurulukid ei pääse. Orav ja nügis on väga head ronijad, neid ei takista peaaegu ükski aed ega sein. Liikumisteedel on oluline, et oleks mõni põõsas või muu koht, kuhu vajadusel peitu pugeda. **Soovituslik rohekoridori laius väikeimetajatele on 25 m**, kuid üldiselt saavad nad asulas oluliselt kitsamates oludes hakkama.

Metsnugis on asulates küllalt sage külaline, kus ta leiab toitu linnupesadest, aga võib ka oravaid kimbutada. Sügise poole moodustavad märkimisväärse koguse nugise toidust erinevad marjad, mida samuti aedades leidub.

Halljänes inimesi väga ei pelga ja elab sageli majade vahelistel haljasaladel. Üldiselt eelistab halljänes avatud või poolavatud maastikke.

Siil on inimasulas tavaline. Siilid on väga head pugejad ja suudavad ennast päris kitsastest aiavahedest läbi pressida. Suurematel rohealadel on siile tuvastatud väga harva. Mingil määral neid seal tõenäoliselt siiski esineb, kuid siilide tuvastamine metsaaladel on keeruline. Isendite kohtamine on vähetõenäoline, sest tegu on ööloomaga.

Orav on loodusmaastikes seotud okasmetsadega, kus tema üheks olulisemaks toiduobjektiks on kuuskede ja mändide seemned. Asulates ei ole oravad alati nii rangelt okaspuudega seotud, pigem kõrgpuistuga. Nad leiavad lisatoitu lindude söögimajadest ja vahel toidavad inimesed just oravaid pähklitega.

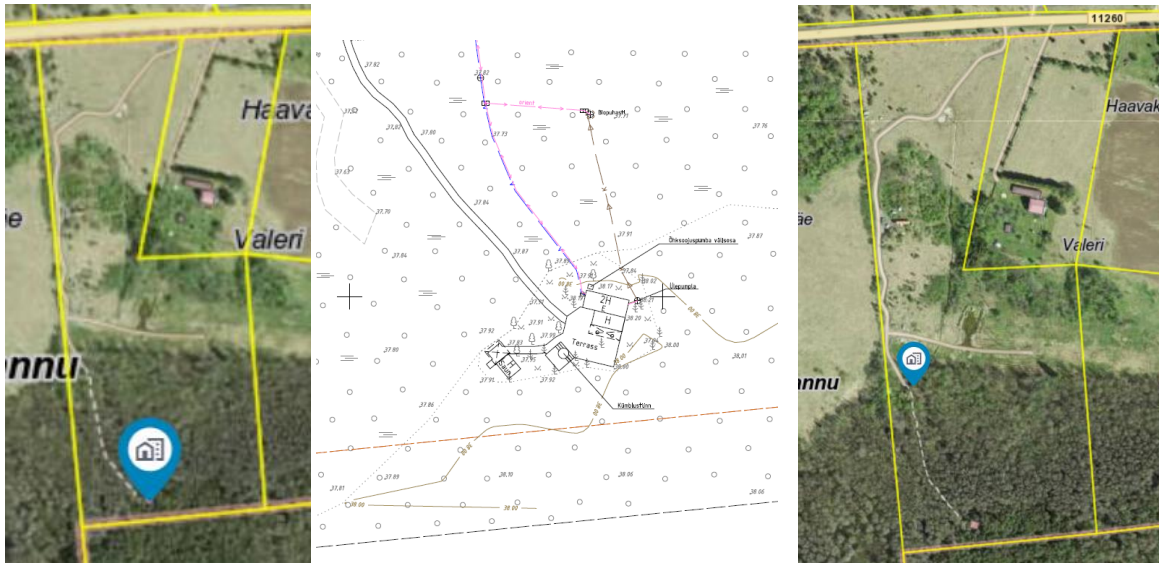
4. Metoodika

Esmalt määratleti töö eesmärk ja ulatus, täpsustati vajadused. Koguti alusandmeid kinnistu ja ümbruskonna kohta, mis seostuvad roheline võrgustiku toimimisega. Kasutades erinevaid andmebaase ja kaarte (EELIS – Eesti looduse infosüsteem; eElurikkus, Harju maakonnaplaneering 2030+ – Ruumiline kaart; Maa-amet, Metsakaart) selgitati välja Kadaka kinnistul ja selle ümbruse elupaigad, kaitstavad alad ja liigid, Natura alad, roheline võrgustiku struktuurielemendid, metsloomade vaatluste tulemused ja ruumandmed, mis on vajalikud roheline võrgustiku toimimiseks. Eeltoodud andmete ja roheline võrgustiku tuumaladele ja koridoridele üldiste kasutustingimuste (toodud peatükis 3) põhjal anti soovitusi roheline võrgustiku säilimiseks ja toimimiseks vajalike tingimuste kohta seoses planeeritava hoonestusega.

5. Olemasolev olukord

5.1 Kinnistu paiknemine ja olemasolevad ehitised kinnistul

Haavakannu külas asuv Kadaka kinnistu suurus on: 6,21 ha. Hoonetest on kinnistul juba olemas ehitusregistrisse kantud kasutusloaga elamu (ehituslune pind 39,3 m²) ja puurkaevu käitamiseks vajalik tehnomaja (ehituslune pind 6,2 m²). Elamu juurde on kõlvikuliselt määratud 526 ruutmeetrit üuemaa (joonis 1).

Joonis 1. Kadaka kinnistul paiknevad ehitusregistrisse kantud maja vasakpoolsel joonisel ja selle detailne vaade geoluselt, parempoolsel joonisel tehnomaja.

Kadaka kinnistu asub Kuusalu valla üldplaneeringu kohaselt haja-asustuses (joonis 2), alvarite alal, mis on üldplaneeringus määratud detailplaneeringu kohustusega aladeks. Kadaka kinnistu detailplaneeringu algatamine ja lähteülesande kinnitamise dokumendis on öeldud, et planeeringuga kavandatu on kooskõlas kehtiva Kuusalu valla üldplaneeringuga ja kuna Kadaka kinnistu on hoonestatud, siis on võimalik läbi detailplaneeringu menetlusega leida tasakaalustatud ning rohelise võrgustiku toimimist tagav lahendus.

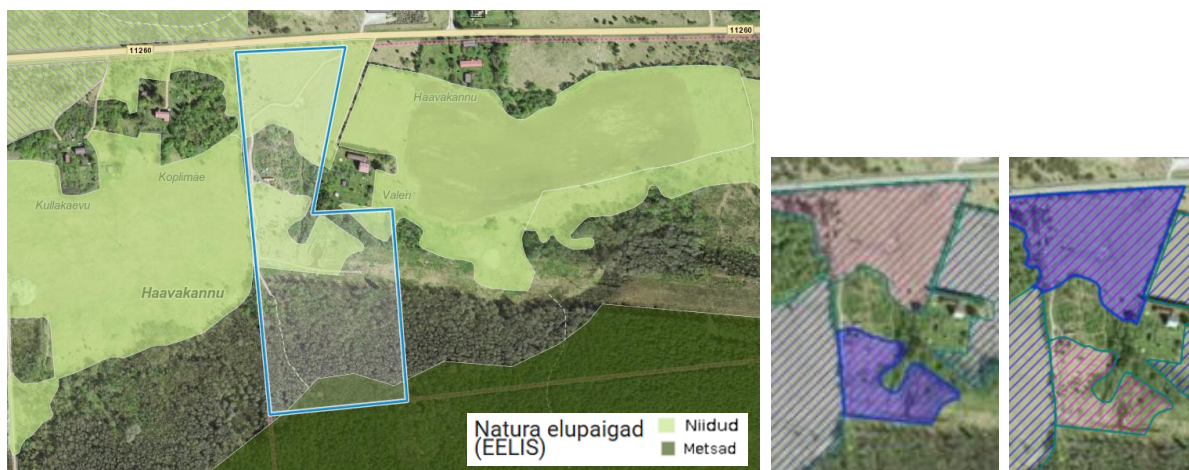
Joonis 2. Kadaka kinnistu (35201:001:0187) paiknemine (Maa-ameti kaart)

5.2. Loodusväärtustega ja rohevõrgustikuga seonduvad andmed Kadaka kinnistul ja lähiümbruses

Kadaka kinnistul asub Natura elupaikadest niit ja mets (joonis 3). Kinnistule lõunaserva jääv Natura mets on esmatähtis elupaik ***91D0 Siirdesoo- ja rabametsad** – okas- ja lehtmetsad niiskel kuni märjal substraadil, mille veetase on püsivalt kõrge, ületades ümbruskonna põhjaveepeegli taset (Paal, 2007). Kadaka kinnistule jäävas metsaosas kasvavad sanglepad ja kased ja lõunaservast algab mändidega ala. Põhjapoolne niiduosa on esmatähtis elupaik ***6280 Lood ehk alvarid** – väga liigirikkad ökosüsteemid, mida iseloomustab õhuke muldkate. Taimestu on looniitudel tavaliselt hõre ja madal, kuid liigirikas: valitsevad kuiva taluvad ja lubjalembesed taimed (Paal, 2007). Kinnikasvamise vältimiseks on oluline niitmine või karjatamine. Kadaka kinnistu keskosas asuv niit kuulub elupaigatüüpi **6210 Kuivad niidud lubjarikkal mullal**. Sellesse elupaigatüüpi kuuluvad poollooduslikud kultuuristamata pärisaruniidud karbonaadirikkal mullal. Koosluse liigirikkuse ja seisundi säilitamiseks tuleb jätkata majandamist tavapärasel viisil ehk kas niita või karjatada (Paal, 2007).

Kinnistust loodes asub Kaberla hoiuala, mis on ühtlasi ka Natura loodusala ja kus on loopealsed ja kaitsealustest liikidest nt suur-mosaikliblikas, suur-kuldtiib ja nõmme-tähniksinitib (joonis 4).

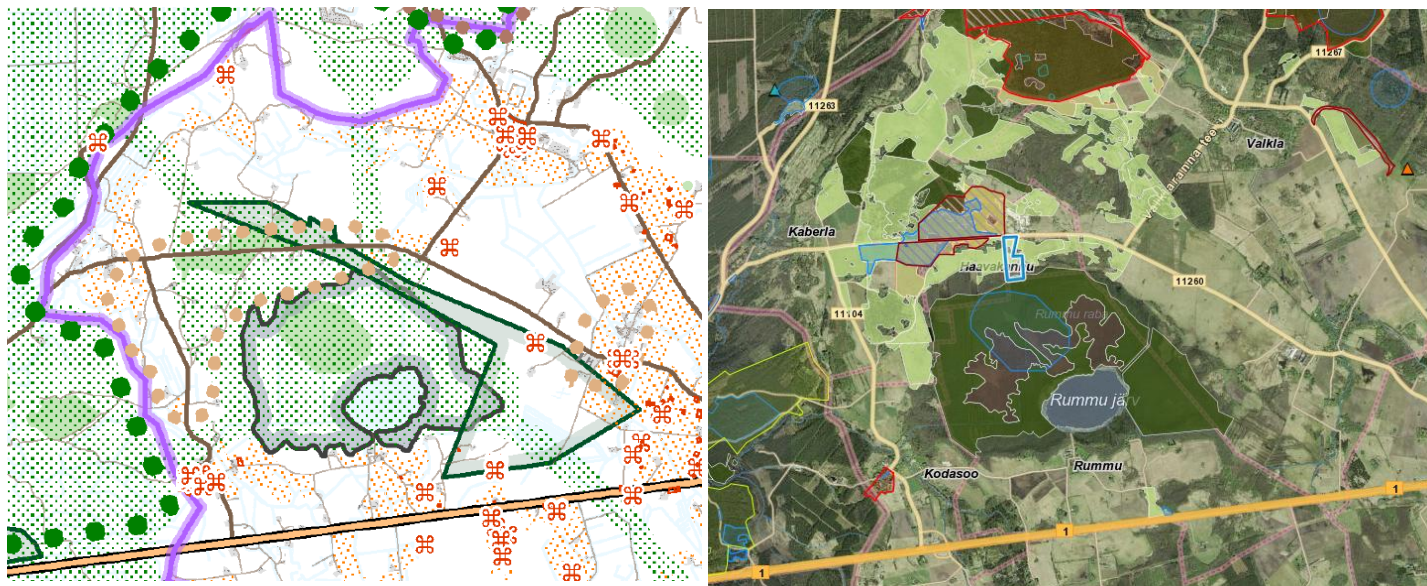

Joonis 3. Natura metsa ja niidu elupaigad Kadaka kinnistul – vasakpoolsel joonisel koos (Maa-ameti looduskaitse teemakaart), keskmisel joonisel lillaga tähistatud niit 6210 Kuivad niidud lubjarikkal mullal (EELIS-e kaart) ja parempoolsel joonisel lillaga *6280 Lood ehk alvarid (EELIS-e kaart).

Joonis 4. Maa-ameti Looduskaitse teemakaart ja Kadaka kinnistu paiknemine.

Joonisel 5 on näha, et Kadaka kinnistu jääb rohelise võrgustiku tuumala põhjaossa. Liikumisteed (koridorid) teiste tuumaladega jäävad Kadastiku kinnistu suhtes ida ja loode suunas. Kadastiku kinnistu paikneb alal, mis on kaardil tähistatud *väärtuslik traditsiooniline maastik*. Antud kinnistu jääb Tallinna lähiala rohealast välja. Joonisele märgitud lubjakivi maardla jääb Kadaka kinnistu kirdenurka ja turbamaardla lõunaserva.

Joonis 5. Vasakpoolne - väljavõte "Harju maakonnaplaneering 2030+" ruumilised väärtused kaardist (<https://planeeringud.ee/plank-web/#/planning/detail/10100016>), parempoolne - sama piirkond Maa-ameti kaardil, ku märgitud ka Kadaka kinnistu (sinisega kaardi keskosas), legend joonisel 4.

MAAKONNAPLANEERINGUGA KAVANDATAV/MÄÄRATLETAV

- Roheline võrgustik (tuumalad ja koridorid)
- Tallinna lähiala rohevõrgu piir (endine Tallinna rohelise võõndi piir)

KEHTESTATUD/KOOSTATAVATEST PLANEERINGUTEST
MAAKONNAPLANEERINGU LAHENDUSES KAJASTATAV
 (Harju maakonnaplaneeringusse sisse kantud lahendused, mille osas täiendavat menetlust ega arutelu ei avata)

Teemaplaneeringust "Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused":

- Väärtuslik maastik
- Väärtuslik traditsiooniline maastik

LOODUSKAITSE (EELIS)

- Kaitsealune liik
- Hoiuala
- Kaitseala
- Natura 2000 linnu/loodusala

TAUSTAINFO/OLEMASOLEV OLUKORD

- Maakonnapiir kuni 28.02.2017
- Maakonnapiir alates 01.03.2017
- Omavalitsuse piir kuni 23.10.2017 (kuni 28.02.2017 endise Nissi valla osas)
- Omavalitsuse piir alates 24.10.2017 (alates 01.03.2017 endise Nissi valla osas)
- Väärtuslik põllumajandusmaa (esialgne informatsioon infokihit)
- Hooned / rajatis õuealaga
- Veekogu
- Kultuurimälestis
- Põhimaantee
- Tugimaantee
- Kõrvalmaantee
- Muu rigimaantee
- Raudtee

MAARDLAD

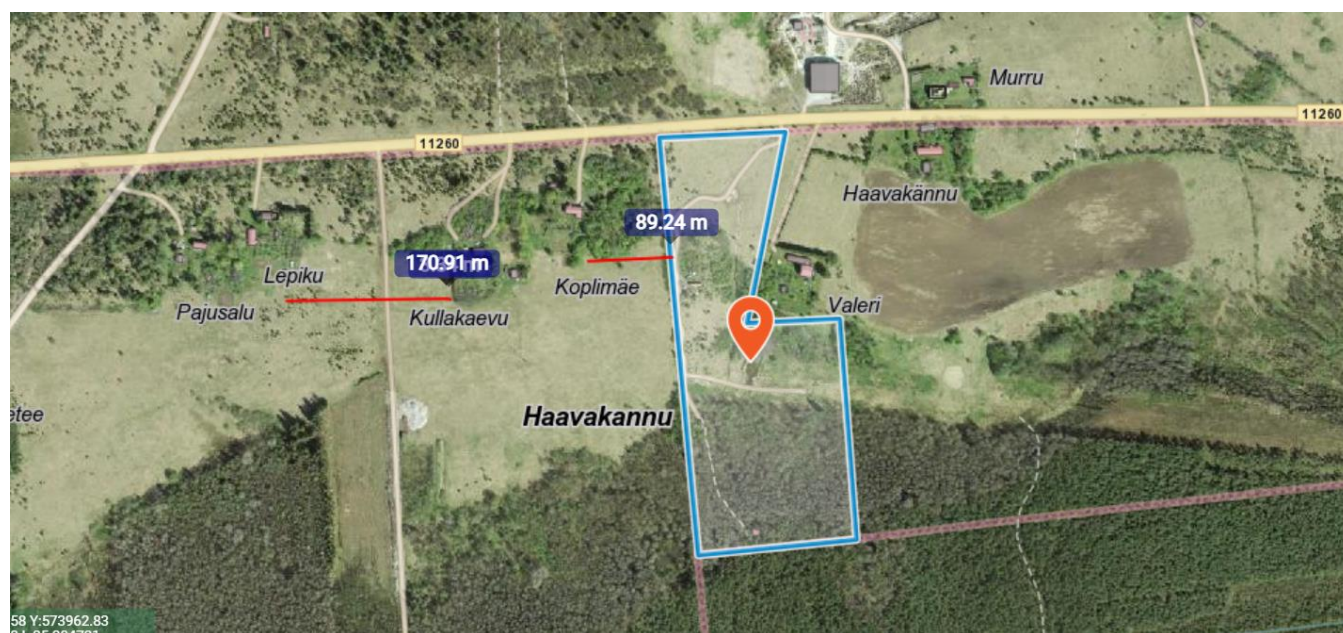
- Fosforiit
- Kristalliline ehituskivi
- Kruus
- Turvas
- Lüvi
- Savi
- Lubjakivi

Imetajatest on kinnistust idapoolsel rohelise võrgustiku tuumalal nähtud liikumas järgmisi liike: põder, metskits, rebane ja jänes ning põhjapoolsel tuumalal liike nagu põder, ilves, pruunkaru, mäger, metskits, rebane, jänes, siil ja orav (E-elurikkus, 2025; Metsakaart, 2025). Omanikud on Kadaka kinnistul näinud nt rebaseid, jäneseid, oravaid, nugist, metskitsi ja vahest harva ka põtra. Lindudest jääb kinnistust lõunaosas olemasse Rummu rappa tedre elupaik, kinnistust kirde suunas on nähtud suur-koovitajat, põhjapoolsel rohelise võrgustiku tuumalal hiireviud, herilaseviud, räästapääsukest, musträhni, värbkakku, laanepüüd ja tutt-tihast ning idapoolsel tuumalal väikest kärbsenäppi ja öösorri (Metsakaart, 2025).

6. Võimalik mõju ja soovitused

Kuigi rohelise võrgustiku kaardi alusel kuulub kogu Kadaka kinnistu ja selle lähiümbrus rohelise võrgustiku tuumalasse ja rohelised koridorid tuumalade vahel jäävad kinnistust kaugemale (joonis 5), on üks näitaja, mida hinnata, kas imetajatele vajalikud liikumisteed jäävad endiselt piisavalt alles hoonete lisamisega Kadaka kinnistule. Arvestades, et rohekoridorid suurulukitele peaksid olema vähemalt 100 m laiad, metskitsede 50 m ja väikeimetajatele 25 m laiad (Remm jt 2025), võib öelda, et metskitsede ja väikeimetajate võimalused liikumiseks jäävad praktiliselt samaks, suurulukite jaoks jääb liikumistee vahetult kinnistu läänepoolselt küljelt küll kitsamaks, kuid kui arvestada kinnistu piirist maja kauguseks vähemalt 10 meetrit, oleks see vahe ikkagi umbes 100 meetrit ja lisaks sellele on võimalused liikuda nt Lepiku ja Kullakaevu talude vaheliselt alalt või Kadaka kinnistu idapoolsest küljest (joonis 6). Aia rajamine maja ümber ei ole soovitatav, kuna suurendab ala, kust osa loomi ei saa liikuda, samas arvestades olemasolevat maja ja ka idapoolse talu lähedust, ei ole see ilmselt suurulukite jaoks esimene eelistus lõunapoolsest metsast põhja poole liikuda. Lisaks loomade liikumisega põhja-lõuna suunal, ei tohiks takistada loomade liikumist metsas ka ida-lääne suunas piiretega (nt käsipuuga laudteele vms).

Joonis 6. Kadaka kinnistu ja loomade liikumisvõimalused (Maa-ameti kaart).

Ehitada ei saa Natura aladele (joonis 3) – küll aga jääb kahe Natura niiduala vahele ruum, kuhu saab ehitada (joonise 3 parempoolsete jooniste triibutamata ala). Natura niidud on poollooduslikud kooslused, mille säilimiseks on vaja neid regulaarselt hooldada kas niitmise teel (soovitatavalt 1-2x aastas) või karjatamise teel (nt lootalale sobivad hästi lambad ja kitsed). Kuna karjatamine toetab väärtuslike koosluste säilimist, mis on üks rohevõrgustiku osa, siis aed karjamaa ümber on lubatud, kuna ei mõjuta metsloomade liikumise võimalusi oluliselt. Niitmine niidualadel ei tohiks olla ka liiga sage, kuna see võtaks ära tolmeldajate toidubaasi ja häiriks rohevõrgustiku toimimist. Kinnistust loodes asuvalt Kaberla hoiualalt on leitud mitmeid üliharuldasi liblikaliike. Ühendus kahe niidulapi vahel võiks säilida sellisel moel, et tolmeldajad putukad saaksid liikuda ühelt niidult teisele. Soovituslikult võiks olla liikumisvõimalus just krundi läänepoolses küljes, mis suurendaks ka võimalikku suurimetajate liikumismugavust läänepoolselt küljelt. Lisaks Natura alast tulenevast vajadusest niidukooslused säilitada, näeb ka roheline võrgustiku kasutustingimus 9 (toodud peatükis 3.1) ette, et tuumalade maakasutamise sihtotstarvet ei ole soovitatav muuta.

Metsa-ala, mis ei ole küll Natura ala (joonis 3), ei ole siiski sobiv ehituseks, kuna kogu kinnistu asub rohevõrgustiku tuumalal ja sealne metsa raiumine mõjutaks tuumalal olevat elukooslust. Metsaga toimetamisel tuleb lähtuda roheline võrgustiku tuumala puudutatavatest kasutustingimustest 15 ja 18, mis on toodud peatükis 3.1 (metsaresursside säästlik kasutamine ja puhtpuistutest hoidumine).

Olemasolev maja (üksikelamu) jääb koos õuealaga Natura metsaalale. Kui hoone laiendamine jääb olemasoleva õueala piiridesse, siis rohevõrgustiku toimimise ja Natura metsakoosluse elupaikade mõttes ei toimuks märgatavat muutust ja see oleks võimalik, eriti kui nt maja pinda suurendada terassi arvelt.

7. Kokkuvõte ja järeldused

Planeeritavad tegevused on võimalikud järgmistel tingimustel:

1) Püstitada krundile uus üksikelamu ja kaks abihoonet (saun, kuur)

- võimalik, kui seda teha kahe Natura niiduala vahelisele alale (metsaala ei sobi) (joonis 3)
- krundi läänepoolsest piirist majani võiks olla vähemalt 10 m
- maja ümber soovitatavalt piirdeaeda mitte rajada

2) Olemasolevat õuealal paiknevat 39,3 m² suurusega maja soovitakse laiendada nii, et selle ehitusalune pind oleks kuni 100 m².

- rohevõrgustiku toimimise seisukohast on see laiendus lubatud, kui jääb olemasoleva õueala piiresse
- maja ümber piirdeaeda mitte rajada, ega ka mitte muid piirdeid (nt käsipuu laudteele vms)

3) Väärtuslikud kooslused krundil

- väärtuslike niidukoosluste säilimiseks on vaja neid regulaarselt hooldada kas niitmise teel (soovitavalt 1-2x aastas) või karjatamise teel (nt lootalale sobivad hästi lambad ja kitsed). Kuna karjatamine toetab väärtuslikke koosluste säilimist, mis on üks roheline võrgustiku osa, siis aed karjamaa ümber on lubatud, kuna ei mõjuta metsloomade liikumise võimalusi oluliselt.

- kogu metsa osas, mis kõik jääb roheline võrgustiku tuumalale, tuleb lähtuda roheline võrgustiku tuumala puudutavatest kasutustingimustest 15 ja 18, mis on toodud peatükis 3.1 (metsaresursside säästlik kasutamine ja puhtpuistutest hoidumine).

- roheline võrgustiku kasutustingimus 9 (toodud peatükis 3.1) näeb ette, et tuumalade maakasutamise sihtotstarvet ei ole soovitatav muuta.

Kasutatud kirjandus

EELIS – Eesti looduse infosüsteem. [Veebileht] Keskkonnaamet. <https://eelis.ee> (vaadatud 22.05.2025).

eElurikkus – Loodusandmete portaal. [Veebileht] Eesti Loodusmuuseum. <https://elurikkus.ee> (vaadatud 22.05.2025).

Harju maakonnaplaneering 2030+ – Ruumiline kaart. [Kaardirakendus/veebikaart] Tallinn, 2018/2025. <https://planeeringud.ee/plank-web/#/planning/detail/10100016> (vaadatud 5.06.2025).

Harju Maakonnaplaneering 2030+(2018). Seletuskiri. Harju Maavalitsus. OÜ Hendrikson & Ko. <https://planeeringud.ee/plank-web/#/planning/detail/10100016> (vaadatud 5.06.2025)

Maa-amet. [Kaardirakendus/veebikaart] X-GIS. Maa- ja Ruumiamet. <https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/maainfo> (vaadatud 5.06.2025)

Metsakaart.ee – Looduskiht. [Veebirakendus] koostanud Merent, M. Kättesaadav: <https://metsakaart.ee> (vaadatud 22.05.2025).

Paal, J. 2007. *Loodusdirektiivi elupaigatüüpide käsiraamat.* Eesti Natura 2000. Auratrükk. Tallinn.

Remm, P., Remm, J., Savolainen, K. ja Laht, A. 2025. *Suur- ja väikeimetajate elupaikade sidususe parandamine Tallinnas. Rohevõrgustiku fookuskohad ning elupaikade sidususe meetmed.* OÜ Rewild